

MEMORIAŁ *zof. M. Groch*
oprac. A. Roj. 28 VII 2014
General Marii Wittek

broń zof.

KATOWICE

*gierska Górka
Lipiec
śląskie*

1944r. A.Czerw

od 1944r LWP

KOWALCZYK ANNA

zam. KARTASZEWA (1945)

1504/WSH

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI —

1504/WSK

LCP

KOHALEZYK Anna

20m. Kartaszeva (1945)

I. Materiały dokumentacyjne

I/1 – relacja właściwa ✓

I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —

I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora

K. 3, 5, 6

II. Materiały uzupełniające relację

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”):

III/1 – dot. rodziny relatora —

III/2 – dot. ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939–1945) —

III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —

III/5 – inne...

IV. Korespondencja

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓ 2

VI. Fotografie —

Relacja (własna)

I/1 Relacja Kowalezyk Anny, zam. Kartaszewa,
podpisana [b.d.] rękopiśm. oryg. K.2.5.3

Relacja Kowalezyk A. przekazana do Fundacji w 1998r.
Irena Królowska

Lycionys 1504/USK

I/1/1

174(15/27)

I/1/1

Urodziłam się 23 marca 1923 r. w Cieszyńcu
Matka zmarła, a mnie zabrano wyjątkowo na wychowanie
gdzie zamieszkiwali to jest do marca 1931 r. poszłam
do szkoły Państwowej w Żywiecu 1937 r. ukończyłam szkołę
Państwową i wkrótce dojeżdżałam do szkoły Handlowej w
Bielsku - Białej no niestety nie przyszło ją ukończyć tak
jak moja przybrana matka ciężko zachorowała.
Gdy choroba do szkoły nastąpiła do L.H.P. 1939 r.
gdy wybuchła wojna zorganizowane było opatrzenie
rannych żołnierzy jak również cywilów i tak dojeżdżałam
do Łowosza. Los mój złożył się i jak i innych moich
współlokatorów, byłam wysłana w głąb Rosji na syberyjskie
gdzie trzeba było podjąć pracę w lesie jako drwal
ciężko, to była praca do 17 letniej dziewczyny no ale
nie ja jedna, było nas więcej w końcu 1940 r. zostaliśmy
zwolnieni z lasu i kobiety z nas mogły podjąć pracę
ja wybrałam sobie szkołę mechanizacji gdzie ukończyłam
kursy kierownicze w Mieście W-ystój Wotogodckiego Okręgu
po otrzymaniu prawa jazdy otrzymałam pracę
w mieście Nikolsk, Wotogodckiego O.B. Gdy Niemcy
napadli na ZSRR 1941 r. ja i wiele innych zaciągnęli
my się na ochotnika do Armii Czerwonej, zostałam
skierowana do szkoły Podoficerkiej Radiotelegrafistów
pod Moskwą, po 8 miesiącach, zdanych egzaminów otrzymałam
stopień plutonowego i zostałam skierowana do 84 batalionu
prechoty Armii Czerwonej na Wotgo - Donski front to był
Stalingrad później Smoleńsk i Kentyż, 1 miesiąc szpital
wojskowy w Moskwie i następnie skierowanie do jednostki

Wojkowej ale nie jako radiotelegrafista tylko kierowa-²
2
o dlatego że słuch był troszkę uszkodzony. moje obowiązki
jako kierownika było przewozić rannych amunicję
a więc z tym nie łatwo było jeździć dzień i noc za
Kiewożnicą ale żyłam myślą że znowu kiedyś zobaczę
swoją Ojczyznę. Gdy dowiedziałam się o formowaniu
Polskiej Armii poprosiłam Dowódcę Armii Czerwonej
o przeniesienie i tak 1.01.1944r znalazłam się w Sielcach
3 Dywizji im R. Traugutta gdzie było moje wkruszenie
gdy zobaczyłam naszego Omelka i usłyszałam polską mowę
doprowadziła to mnie do się opisać. Byłam przydzielona do
do 7 Pułku Piechoty gdzie sformułowaliśmy naszą przy-
ochronie sztabu. Gdy otrzymaliśmy samochody dostaliśmy
samochód Wilis i ferazitem z Dowódcą 7 Pułku Piechoty
później otrzymaliśmy samochód ciężarowy wyjazd z Sielc
porównanie nek Buqu Wisły odry. choroba nie byłam
zobowiązana z bronią jak nosie Plotenowski i inne dowódcy,
ale byłam z myślą żeby jak najprędzej dostarczyć broni
czy z tym przez cały front nie miałam żadnego
wypadku i tak Lwów, Lublin, Warszawa, Nat Pomorski,
Kłobucki, Odry, i skonczyło się długo oczekiwania Wajna
Mile wspomnienia otrzymaliśmy nagrody. Nieudolne
zamierz' pójście wyjazd do ZSRR. i porok 1960r
po tylu latach otrzymałam swoich przybranych rodziców
gdy przyjechałam przedjechałam przez u żywieckiej Tłocznicy Popieł
ażeb' pomóc rodzicom oraz żeby córce dać jakieś wykształ-
cenie skorotaś bardzo trudno. Oficer po 4 miesiącach naszego
pobytu zmienił zostatał małko obłożenie choro- której
doprowadziła to mnie do się opisać a fe doprowadziła 5 no

to procent nie mogłam dać tak jak ja dojeżdżam
 18 km do pracy, córka tylko mogła opiekować się sobą
 chodziła do szkoły podstawowej a ja poszła do średniej
 mieszkała w internacie a ja byłam nieobecna w 1960 r.
 przysłałam sąsiadka żeby doglądała chorej matki
 ale zaczęły się konflikty bo dyrektor jest zakładowy
 mieszka tylko kierownik tutejszego zakładu i my
 często łamanie była zamknięta i to zastanawiam się żeby nikt
 nie okazywał pomocy mojej matce, zwróciłam się do dyrektora
 z prośbą oraz podałam wnioski na zmianę mieszkania do
 dyrektora górnego przorożem ale bez rezultatu do dzisiejszego
 dnia. Byłam zatrudniona, 1965 r. matka zmarła 1966 r.
 córka zachorowała 4 klasie L.P. rok szkolny miasta
 przerwany i musiała, drugi rok chorowała do 4 kl.
 gdy myślałam że wszystko fajnie się mija zachorowała
 ja zapalenie koronek nerwowych, reumatyzm, wątroba,
 3 miesięce marnowanie a tak ja jestem pracownik fiz.
 dostaje tylko 25% a wtedy mój zarobek wynosił 1300 zł
 córka zrezygnowała ze szkoły, szukała pracy który znalazła
 rok później w marcu 1968 r. zaproponowano w ungodnie
 pracy, podjęła pracę w Prezentorium Dziecięcym gdzie
 pracuje po dzień dzisiejszy oczywiście weryfikacja zaoczna
 nie krociłam, ja jestem stale sama tak jak córka
 nie ma możliwości przyjechać do domu bo jest daleko
 a pracuje na zmianę, ja chociaż często choruję nie mam
 opiekę nikt się mną nie interesuje poprzez premię
 dostaje 200 zł ale pośredniczy że jestem nowa pracownica
 byłoby dużo do opisanie ale doprawdy nie umiem się
 stresować i bardzo przepraszam za moje przygnanie
 oraz dziękuję. *Wartosciowo Anna*

I/3 Inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora

Ankieta opracowana przez Irenę Królikowską
w 1967 r. w celu badawczych socjologicznych dot. losów
kombatantów z I i II Armii W.P.

Ankieta sypetruione wśesnorzezie przez Kowalezyk Annę
zem. Kartoszeuą [b. d.] po 1967 r.

rekopis, oryg. K. 3. s. 6

1504/USK

I/3/1

12/11
13/24
20

Irena Królikowska
Warszawa 10, ul. Sempołowskiej 3 m.25.

Warszawa, dnia1967r.

A N K I E T A

Zamierzam napisać pracę o losach kombatantek po wojnie. Jako jedna spośród Was, pragnę poznać historię Waszego życia, która pomoże mi zbadać wpływ służby wojskowej kobiet na ich późniejszą pozycję w społeczeństwie i rodzinie. Proszę więc uprzejmie o szczerą odpowiedź na postawione niżej pytania, ewentualnie dołączenie na osobnej kartce swego życiorysu. Jeżeli pragniecie pozostać nieznaną, ankiety można nie podpisywać lub podać tylko wybrany pseudonim. Mile widziane wszelkie zdjęcia, które po wykorzystaniu, na życzenie adresatki, mogą być zwrócone. *(tamnie zdjęcie)*

Z góry dziękuję za współpracę.

1. Po demobilizacji osiedliłaś się: / odpowiednie podkreśl/
w mieście stołecznym,
w mieście wojewódzkim, *ZSRK*
w mieście powiatowym,
w małym miasteczku,
na wsi,
w osiedlu.

Dlaczego:

zysitałam zaproszenia do oficera Radzieckiego i wyjechałam do miasto Snierdotowsko.

2. Opisz pokrótce warunki, w jakich odbywał się Twój start życiowy po zdemobilizowaniu:

ale nie nadaję
Życie w tym było się dobre (1946 r. urodził się nam syn wkrótce zmarł, 1947, urodziła się córka 1954 roku mąż opuścił nas tak że życie trzeba ułożyć samodzielnie, córka do szkoły a ja podjęłam pracę w zakładzie Penicyliny pomocnik laboranta. Po ciężkiej chorobie mojej córki byłam zmuszona wyjechać na Ukrainę gdzie zamieszkałam w mieście Zaporożju, córka chodziła do szkoły ja pracowałam brakiem w fabryce Kable wysokiego napięcia oczywiście musiałam skończyć szkołę zawodową, pracowałam do wyjazdu do Polski, 1960 r.

3. Start ten wydatnie ułatwiła Ci : rodzina,
 przyjaciele,
 państwo,
 społeczeństwo,
 instytucje społeczne,
radziłaś sobie całkowicie samodzielnie. /odpowiednie podkreśl/

4. Czy rozpoczęłaś naukę po zdemobilizowaniu:
 tak,
 nie.
Jeżeli tak , to dlaczego uważałaś to za konieczne:

5. Rozpoczęłaś naukę - doksztalcenie się:
- już w roku 1945,
- kilka lat później, /kiedy/
- kilkanaście lat później,
- wcale nie uczyłaś się,

6. Jeśli rozpoczęłaś naukę, to czy:
- ukończyłaś szkołę podstawową,
- " " " zawodową,
- " " " średnią ogólnokształcącą,
- " " " ~~zawodową,~~
- wyższą.

7. Co zadecydowało o takim wyborze:

Jeżeli przerwałaś naukę, to podaj przyczyny tej decyzji / ile klas ukończyłaś: *przed wojną szkołę podstawową i rok handlowy ale nie skończyłam, skłonność mojej opiekunki i Nefra*

8. Podaj zawód , w jakim pracujesz: *lomakarz*

a/ Ile zarabiasz / jakie masz gospodarstwo/ : *gospodarstwa nie mam
zarabiam 1.000 zł*

b/ Jakie posiadasz mieszkanie: *z pokojem kuchnia*

c/ Czy posiadasz: Telefon,
 radio,
 telewizor,
 adapter,
 pralkę,
 lodówkę,
 odkurzacz,
 irne;

9. Czy lubisz swoją pracę: tak,
nie.

Dlaczego tak jest?

prace swoją bardzo lubię, dlatego że pracuje
w kolektywie kobiet młodych i starszych oraz za
mieszkańców gdzie dopomaga, cuję się bardzo dobrze
młodzież skłonił się do mnie z szacunkiem.

10. Czy fakt, że byłeś żołnierzem:

- ułatwił Ci - załatwianie spraw osobistych w urzędach,
- otrzymanie pracy,
- dostanie się do szkoły,
- otrzymania mieszkania,
- awans w pracy,
- nie miał żadnego wpływu,
- utrudniał,
- nie przyznawałaś się do tego.

Podaj ciekawsze przykłady ilustrujące powyższą odpowiedź:

Mój przyjazd do Golski osiedlenie się w mojej miejscowości
w której wyrostom chociaż 18 km od miasteczka pow.
w którym spełniłam dzieciństwo oraz szkołę podstawową
stał się otrzymanie pracy, dostałam się do szkoły
mojej córki, awans w pracy to nie było nawet moją
próbą nie przyznać do tego że byłam żołnierzem
ale mnie wysmiano, że kobieta może być żołnierzem
niech nie próbujcie

11. Czy służba wojskowa wyrobiła w Tobie:

- poczucie własnej godności: Tak, nie.
- odwagę: tak, nie.
- wytrwałość w dążeniu do celu: tak, nie.

Czy możesz poprzeć to jakimiś przykładami:

Jakoś fakt że wytrwałam, podjęcie pracy
fizycznej bardzo ciężkiej która ani jedno kobieta
nie podjęto w tutajszym zakładzie.

I/3/4

12. Czy jesteś zadowolona ze swych osiągnięć: - osobistych tak , nie.
- zawodowych tak , nie.
- społecznych tak , nie.
- naukowych tak , nie.
- małżeńskich tak , nie.
- towarzyskich tak , nie.

13. Czy utrzymujesz więź z kombatantkami :
Tak, nie.

Dlaczego:

W tej miejscowości niemo kombatantek
a tych co znam nie mam adresu

14. Opisz swoje osiągnięcia w pracy:

nie mam żadnych osiągnięć w pracy

15. Napisz , kiedy wyszłaś za mąż, czy małżeństwo jest udane, ile masz dzieci, w jakim wieku:

1945 r wyszłam za mąż za Radzieckiego oficera
małżeństwo trwało 10 lat ale ja zrozumiałam,
że to nie udane małżeństwo od nos, mam jedną
córkę ma 22 lata, syn zmarł.

16. Podaj, gdzie uczą się /uczyły się / Twoje dzieci:

Córka uczyła się w Liceum Pedagogiczne dla
wychowawczyń przedszkola, w tym roku kończy maturę

- Jak kierowałaś ich losami:

Córke mam bardzo dobrą tak że lekko był mi
kierować bo jest bardzo rozumna

- Czy nie zawiodły pokładanych w nich nadziei:

Nie zawiodły pokładane w niej nadziei
i jestem z niej dumna bo jest skromna i niemo
wymaganie które by były poza moją siłę

17. Czy Twoja rodzina szczyli się tym, że byłeś żołnierzem:

- tak, bardzo,
- tak,
- jest obojętna,
- nie.

Zilustruj to przykładami:

Nie miałem rodziców tylko wychowawców którzy mnie wychowali. ale byli mną dumni i zawsze się liczyli z mną i zawsze prosili zebym opozadało swoje miejsce, frontowe, czołowe, wózkiem jest dumnie ale tylko w swoim gronie, koleżanach

18. Czy swoją przeszłość żołnierską wspominasz z przyjemnością, czy z niechęcią:

Dlaczego tak jest:

Tak i nie, to zależy w jakim gronie

dotyczy ci jakieś szanse życiowe

a/ czy uważasz, że służba wojskowa wpłynęła ujemnie na Twoją kobiecość?

Podaj przykłady:

Nie dlatego, bo ja bardzo lubis prace społeczne nie dostał się uchodził jakoś nigdzie nie proponowali ani do Ligii Kobiet ani do Partii, a ja nie miałem odwagi się narzucać w tych dniach zapisałem się do Z.B.O.W. Du może tam coś pomoże

b/ czy uważasz, że służba wojskowa dała Ci jakieś szanse życiowe?

wpłynęła, ujemnie na Twoją kobiecość

Podaj przykłady:

Moim zdaniem nie, może do wprowadzenia dzieci jakoś udało się fajnie żołnierzem ale obowiązki żony oraz matki zrobiły swoje

c/ czy ktoś Ci wytykał w sposób przykry okres służby wojskowej?

Podaj przykłady:

Takie wytykanie można spotkać nawet od siebie a to niekiedy od kierownika nie od prostego pracownika, ja mieszkam razem w jednym budynku z kierownikiem od którego na co dzień spotykam się z przykrościami, ja wracam się do Rady Zakładowej oraz Ligii Kobiet no bez rezultatu pracoła bardzo mi współczuli ale bez poprawy mojego bytu bo trudno mi było ze kierownik na zawsze ręce.

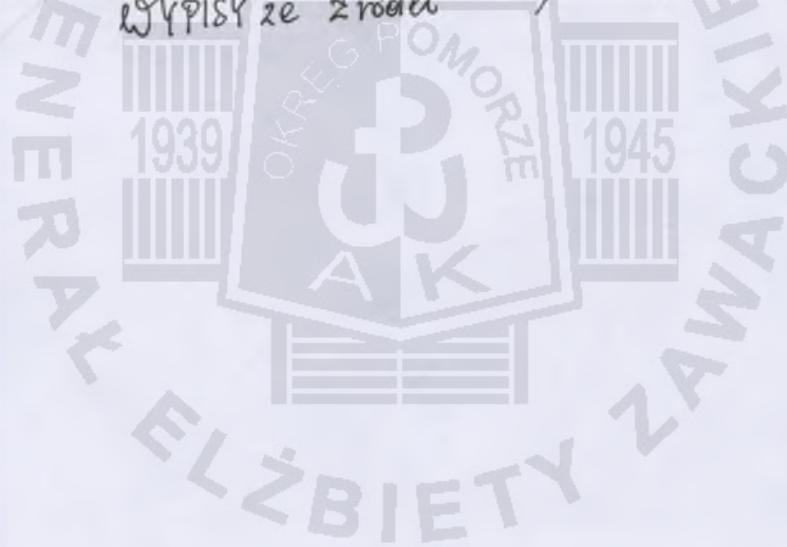
Zmniejszenie za pomysł

T. 1504/LM
KOWALCZYK ANNA
Zem. Karteszewo

LWP

121

Niezwiśnione karty informacji z
wypisy ze źródeł

i

T. 1504

KOWALCZYK ANNA

KARTASZEWA Anna

z d. Kowalczyk

ZSRR-LWP

od 1944

Zródła informacji:

Ankieta anonimowa z 1967r
Życiorys.

Złożono:

Archiwum Pomorskie A.K.
87-100 Toruń ul. W. Garbary 2.

adres:

I. Król./98

13/25

p-to. Męgierska Górka
pow. Żywiec
voj. Śląskie

2

nr. 1504/USK

Armia Czerwona UPR
od 1944r.

KONALCZYK ANNA

z uw. Kartaszeve (1955)

ur. 4 1923r. w Cieszynie. W 1939r. zamieszkała w
z rodziną w Lwowie. Została wywieziona w głąb
Rosji. W 1941r. w Nikolsku zamieszkała w oddziale wojska
do Armii Czerwonej. Skierowana do 84 batalionu piechoty
na Wołgo-Doniu: front. Pełniła funkcję radiotelegrafistki.
Przeniosła się do Wojska Polskiego 1 I 1945r.
w Sielcach do 3 Dyr. im. R. Imięguttu
Przesła z frontem od Lwowa, Lublina, U-uz, Ust Poleski
Kołobrzeg, Ochy...

A. Roj 2014

zob. Relacja, I. 1504/USK.

KOWALCZYK ANNA

